

Tradycja „helleńska” w życiu codziennym chrześcijan
epoki wczesnobizantyńskiej
(IV–VI wiek)

IRENEUSZ MILEWSKI

ΑΣΕΒΕΙΑ

TOM 1

Tradycja „helleńska” w życiu codziennym chrześcijan
epoki wczesnobizantyńskiej
(IV–VI wiek)

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2023

Recenzent
dr hab. Dariusz Spychała, prof. UKW

Redaktor Wydawnictwa
Ewelina Ewertowska

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Na okładce
zdjęcie owalnej niszy grobowej z egipskiego Antinoopolis, koniec IV wieku,
Staatliches Museum Ägyptischer Kunst w Monachium

Skład i łamanie
PRACOWNIA

Publikacja sfinansowana ze środków Wydziału Historycznego
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-446-9

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis rzeczy

Wprowadzenie	7
Rozdział 1. Tradycja „helleńska” w uroczystościach rodzinnych wczesnobizantyńskich chrześcijan	18
1.1. Narodziny dziecka oraz obyczajowość towarzysząca przyjęciu go do rodziny	18
1.2. Małżeństwo	35
1.2.1. Zaślubiny	35
1.2.2. Wesele	40
1.2.3. Przenosiny	50
1.3. Śmierć i pogrzeb	57
1.3.1. Antyczna <i>pompa funebris</i> . Rys historyczny	57
1.3.2. „Helleńska” obyczajowość funeralna praktykowana przez wczesnobizantyńskich chrześcijan	70
1.3.3. Pochówek chrześcijanina – przykład jednostkowy	92
1.3.4. „Chrześcijański” pochówek – wzorzec propagowany	110
1.4. Prywatne uroczystości kommemoratywne	126
1.4.1. Rys historyczny	126
1.4.2. Chrześcijanie praktykujący tradycyjne uroczystości kommemoratywne	137
Rozdział 2. Tradycja „helleńska” w innych sferach życia codziennego chrześcijan epoki wczesnobizantyńskiej	147
2.1. Relikty praktyk pogańskich w prywatnym kulcie męczenników	147
2.2. Pogańska muzyka i śpiew w przestrzeni domowej chrześcijanina	158
2.3. Obyczaje pogańskie w pozostałych sferach życia codziennego wczesnobizantyńskich chrześcijan	165
Zakończenie	177
Wykaz skrótów	183
Bibliografia	187